

1. המוקד להגנת הפרט

2. האגודה לזכויות האזרח בישראל

3. בצלם – מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים

4. רופאים לזכויות אדם

ע"י ב"כ עוה"ד יוסי וולפסון ואח'

רח' אבו-עוביידה 4, ירושלים

העותרים

- נ ג ד -

1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

המשיב

הודעה מטעם המשיב

1. עניינה של העתירה הוא בבקשת העותרים, כי המשיב יאפשר מפגש בין עורכי דין לבין עצורים שברשימה המצורפת לעתירה, ועם עצורים אחרים במחנה עופר, וכי יבוטל צו גורף למניעת המפגש עם כל מאות העצורים.

2. מן הטעמים שיפורטו להלן יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה.

העובדות

3. כידוע מאז סוף חודש ספטמבר 2000 מתנהלים בשטחי יהודה והשומרון אירועי לחימה רבים, וכן בוצעו פיגועים רבים בשטחים אלו ובישראל, אשר גרמו למאות הרוגים ופצועים ישראלים. כמו כן נהרגו ונפצעו פלסטינים רבים.

4. אירועים אלו החמירו ביותר בחודש מרץ 2002, אשר בו נהרגו כמאה ועשרים אזרחים ישראלים בפיגועים שביצעו פלסטינים, ומאות נפצעו.

5. בתגובה למעשי טרור אלו החליטה ממשלת ישראל, ביום 29.3.02, על ביצועה של פעולה רחבת היקף על ידי צה"ל לשם הכרעת תשתית הטרור הפלסטינית על כל חלקיה ומרכיביה, ולקיים לשם כך פעילות נרחבת עד להשגת המטרה.

6. במסגרת פעילות זו שהחלה בסוף חודש מרץ 2002, נכנסו כוחות צה"ל לשטחים רבים שהיו בשליטתה של הרשות הפלסטינית ולערים פלסטיניות, כגון רמאללה, קלקיליה, טול-כרם, שכס, ג'נין ובית לחם, וכן לכפרים פלסטיניים. כוחות צה"ל נכנסו במטרה, בין היתר, לעצור מבוקשים ואנשים הנמנים על ארגוני הטרור השונים, ולאסוף כלי נשק וחומרי חבלה.
7. במסגרת פעולת צה"ל מתקיימים באזור קרבות עם גורמים חמושים, וצה"ל נאלץ לגייס כוחות מילואים רבים, ולהפעיל כלי נשק כבדים כגון טנקים ונגמ"שים, ואף מסוקי קרב ומטוסים.
8. מאז החלו הקרבות בסוף חודש מרץ 2002, היינו בתקופה של כעשרה ימים, נעצרו על ידי כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, בזירת הלחימה או בסמוך לה, קרוב ל-1600 עצורים.
9. חלק מעצורים אלה נמנים על הגורמים הלוחמים בפועל נגד כוחות צה"ל או על הגורמים העוסקים בייזום וביצוע פיגועים נגד אזרחים ישראלים, וחלקם אנשים שאמנם נעצרו בזירת הלחימה, אך אינם קשורים לכל פעילות עויינת.
10. על כוחות הבטחון מוטלת המשימה לאתר, בהקדם האפשרי, מי מן העצורים נמנה על הגורמים המסכנים את בטחון המדינה ושלוש אזרחיה, ומי מביניהם נעצר מבלי שיש טעם המצדיק את המשך מעצרו. יצוין, כי במסגרת המעצרים האמורים לעיל נעצרו גם אנשים אשר התברר, כי יש לגביהם תיקי חקירה פתוחים בגין עבירות פליליות חמורות שביצעו בישראל, וברחו אחר כך לשטחים.
11. בשל היקף העצורים הגדול בפרק זמן קצר, ובשל חומרת החשדות שבגינם נעצרו האנשים, ומאחר שעדיין מוסיפים כוחות צה"ל לעצור אנשים נוספים בזירות הלחימה השונות, נוצר מצב בו דיני המעצר הרגילים אינם יכולים לשמש כלי ראוי להתמודד עם הצורך לעצור כמות כה רבה של עצורים, שזהותם במקרים רבים כלל אינה ידועה.
12. כבר לפני כחודש ימים, כאשר חל גידול משמעותי במספר העצורים בפעולות השונות שביצע צה"ל בשטחים, והיה צורך לנקוט בפעולות רבות למיון העצורים, הוצאה הוראה כללית בדבר מניעת פגישת עצורים עם עורך דין. בתחילה הוצאה הוראה כאמור למשך 5 ימים.

מש/1 צילום הוראה מיום 9.3.02 מצ"ב ומסומנת מש/1.

13. בתחילת חודש אפריל 2002, כאשר מספר העצורים גדל באופן משמעותי הוצאה הוראה כללית שניה בדבר מניעת פגישה עם עורך דין למשך 15 ימים.

מש/2 צילום ההוראה השניה מצ"ב ומסומן מש/2.

14. מאחר וכמות העצורים גדלה עד מאוד בתחילת חודש אפריל 2002, החליט המשיב, ביום 5.4.02, להוציא צו בדבר מעצרים בעת לחימה (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) (מס' 1500), התשס"ב-2002".

מש/3 צילום הצו מצ"ב ומסומן מש/3.

15. בצו נקבע כי "עצור" הוא -

"מי שנעצר במהלך פעולות הלחימה באזור, החל מיום ט"ז בניסן התשס"ב (29 במארס 2002), ונסיבות מעצרו מקימות לגביו חשש שהוא מסכן או עלול לסכן את ביטחון האזור, בטחון כוחות צה"ל או ביטחון הציבור."

16. הצו קובע, בסעיף 2(א) כי ניתן להורות על החזקת עצור שנעצר על פי הצו במעצר לתקופה שלא תעלה על 18 ימים.

17. עוד נקבע בצו, כי לעצור תינתן הזדמנות להשמיע את טענותיו לא יאוחר משמונה ימים מיום מעצרו. השמעת הטענות מתבצעת בפועל בפני גורמים שונים ובהם קציני צה"ל, חוקרים או רכזים בשירות הבטחון הכללי וחוקרי משטרה, כל זאת על מנת לערוך בירור ראשוני בדבר זהותו של האיש וכן שמיעת דברים שיש לו לומר לענין מעצרו.

18. בהתאם לצו ניתן להורות על שחרורו של עצור אף לפני תום תקופת המעצר של 18 הימים האמורים. ואכן, בפועל, מאז החלו המעצרים דנן שוחררו כ-760 עצורים. משמעות הדברים היא שכיום נמצאים במעצר למעלה מ-800 עצורים.

19. עוד מורה הצו, כי המשך המעצר ייעשה בהתאם להוראות הרגילות בדבר מעצר לצרכי חקירה. מובן, כי ייתכן והמשך המעצר ייעשה גם בדרך של מעצר מינהלי.

20. כמו כן מורה הצו, בסעיף 3, הוראה כללית, על מניעת מפגש של עצור עם עורך דין במשך תקופת המעצר.

21. יש להדגיש, כי הצו קובע כי תוקפו הוא לחודשיים ימים בלבד, היינו - מדובר בצו זמני.

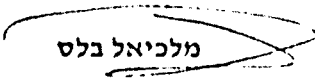
22. עוד ייאמר, כי כל מי שהליך מיונו מסתיים ואיננו משוחרר מן המעצר, מועבר בהקדם האפשרי להמשך חקירה על ידי המשטרה או שירות הבטחון הכללי, או למעצר מינהלי, ובמקרה זה מופעלים לגביו דיני המעצר הרגילים, ככל הניתן, אף לפני חלוף המועד של 18 ימים על פי הצו.

עמדת המשיב

23. המשיב אינו חולק על זכותו העקרונית של כל עצור להיפגש עם עורך דין, אלא אם כן קיימת מניעה כדין לכך. כפי שפורט לעיל, המשיב בדעה, כי הצו האמור חיוני בעצם ימי לחימה אלה לשם ביצוע מיון של מאות עצורים בתוך ימים בודדים.
24. יודגש, כי הליך המיון אינו הליך פשוט, שכן אנשים נעצרים, לעיתים, ללא אמצעי זיהוי וישנם מקרים בהם נמסרת לרשויות הבטחון זהות בדויה, בכדי להתחמק מן המעצר. הליך המיון כולל תשאול ראשוני ולקיחת טביעות אצבעות ובדיקות נוספות, ובהיקף העצורים הקיים, המתווסף לכל יתר המטלות שעל גורמי הבטחון לשאת בהן בימים אלה, יש צורך במספר ימים קצר להשלמתו.
25. בתקופה זו כל פגישה עם עורך דין עלולה לסכל את הבירור והמיון ואת החקירה, לפגוע בבטחון האזור והמדינה וקשה לביצוע מטעמים אירגוניים.
26. בהתייחס לטענות המועלות בעתירה לגבי הטעמים המחייבים, לשיטת העותרים, קיום מפגש מייד עם עצורים, יאמר, כי בכל הנוגע לטענות קונקרטיות על התעללות בעצור זה או אחר, הרי שעמדת המשיב והפרקליט הצבאי הראשי היא, כי כל תלונה מסוג זה נגד חיילי צה"ל, המפרטת מתלונן ספציפי וכוללת פרטים המאפשרים חקירה - תחקר על ידי מצ"ח, שכן המדובר בחשד לביצוע עבירה, בהתאם למדיניות הכללית הנוהגת בצה"ל מאז תחילת אירועי הלחימה. יצויין, כי כל הטענות המפורטות בעתירה הן כלליות ואנונימיות, באופן שאינו מאפשר חקירה, אלא אם כן יילוו לטענות אלה פרטיהם של המתלוננים והם ימסרו עדותם במצ"ח. ככל שמדובר בתלונות קונקרטיות נגד אנשי שב"כ או משטרה, הן תחקרנה על ידי הממונה על בדיקת תלונות נחקרים במשרד המשפטים או מח"ש, לפי הענין.
27. כמו כן, באשר לתנאי הכליאה במתקן עופר ייאמר, כי המתקן מנוהל על ידי המשטרה הצבאית, וכי העצורים מקבלים בו מזון, דרגשים לשינה ומספר שמיכות לכל עצור, והמתקן מתנהל בהתאם להוראות של מפקדת קצין משטרה צבאית ראשי.
28. בהתייחס לבקשה למתן צו ביניים ייאמר, כי מאחר ובמחנה עופר לא מופעל כוח פיזי כנגד העצורים במסגרת הליך המיון המבוצע בו, הרי שאין כל עילה לבקשה זו.
29. לאור האמור לעיל המשיב בדעה כי דין העתירה להידחות

היום: כ"ה ניסן, תשס"ב

7 אפריל, 2002

 מלכיאל בלס

ממונה על ענייני הבג"צים בפרקליטות המדינה